

Měrovice nad Hanou (okr. Přerov)

„Podlučí“.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. AMČR: M-202600455.

Lokalizace: WGS-84: 49.3394144N, 17.2602081E

V průběhu záchraného archeologického výzkumu prováděného v ploše stavby nové železnice v trati „Podlučí“ (viz oddíl Doba železná) byly na polykulturní lokalitě prozkoumány rovněž dvě exploatační jámy, které lze na základě sporadického keramického materiálu datovat do období kultury s lineární keramikou.

Literatura

AMČR: Záznam M-202600455 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202600455>.

Summary

During a rescue archaeological excavation carried out in the area of a new railway construction in the Měrovice – ‘Podlučí’ field (Přerov District), a multi-period site (see Iron Age section) also yielded two extraction pits, which can be dated on the basis of sparse ceramic material to the period of the Linear Pottery culture.

Ivan Čižmář

Měrovice nad Hanou (okr. Přerov)

„Za Hřbitovem“.

Kultura lineární keramiky, lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. AMČR: M-202505402.

Lokalizace: WGS-84: 49.3456258N, 17.2411703E

V létě a na podzim 2025 proběhl v souvislosti s modernizací železniční trati Brno–Přerov 4, záchraný archeologický výzkum v úseku 7, ležícím v k. ú. Měrovice nad Hanou. Lokalita se nachází v poloze „Za Hřbitovem“ na jihozápadním až jižním svahu klesajícím k inundačnímu terénu v prostoru mezi Hraničným, Měrovickým a Tvorovickým potokem. Během výzkumu bylo zdokumentováno více než 500 zahloubených objektů, které představují rozsáhlý soubor sídlištních a výrobních situací (obr. 9).

Podstatná část z uvedených objektů náleží staršímu stupni lengyelské kultury, v menší míře je však zastoupena také kultura s lineární keramikou. Dokumentovány byly zejména kulové a sloupové jamky dokládající existenci nadzemních staveb, ale i běžné sídlištní jámy a rozsáhlé nepravidelné hliníky. Z výplní objektů pochází především keramika (u části lengyelské keramiky se místy vyskytuje bohatá rytá výzdoba), dále je zastoupena štípaná a broušená kamenná industrie, zlomky drticích podložek a zvířecí kosti. Nalezeno bylo i několik fragmentů antropomorfních plastik, převážně střelického typu (obr. 10: 1, 2), doloženy jsou také atypické kusy se ztvárněním ženské postavy z profilu. U části fragmentů sošek byla pozorována rovná rubová strana, která dobře ilustruje formování plastik z několika samostatných dílů (obr. 10: 3, 4).

Na lokalitě byly zjištěny také dva pohřby v těsné vazbě na starší sídlištní situaci, jejich stratigrafické vztahy však budou ještě upřesněny při vyhodnocení výzkumu. U prvního pohřbu se dochovala lebka a fragmenty postkraniálního skeletu, v blízkosti horních končetin byl nalezen pazourkový nástroj. Druhý pohřeb představuje dětský skelet uložený na levém boku a jako milodar byla u dolních končetin uložena kamenná zrnatka.

Obr. 9. Měrovice nad Hanou. Letecký pohled na zkoumanou plochu. Foto M. Popelka.

Fig. 9. Měrovice nad Hanou. Aerial view of the excavated area. Photo by M. Popelka.

Obr. 10. Měrovice nad Hanou. Fragmenty antropomorfních plastik. Foto M. Popelka.

Fig. 10. Měrovice nad Hanou. Fragments of anthropomorphic figurines. Photo by M. Popelka.

Literatura

AMČR: Záznam M-202505402 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202505402>.

Summary

In 2025, a rescue archaeological excavation was conducted in connection with the modernisation of the Brno–Přerov railway line in the ‘Za Hřbitovem’ field in the cadastral area of Měrovice

nad Hanou (Přerov District). During the excavation, more than 500 sunken features were documented, predominantly dating to the Lengyel culture and the Linear Pottery culture (Fig. 9). Post and stake holes indicating the presence of above-ground structures were identified, along with typical settlement pits and extensive irregular clay pits. The assemblage of finds is rich, comprising ceramics, stone artefacts, animal bones, and fragments of anthropomorphic figurines (Fig. 10). Two burials were also discovered, including a child burial.

Michael Hanšut, Miroslav Popelka, Martin Paulus, Simona Frömelová

Mohelno (okr. Třebíč)

„Nad Chobotem“, parc. č. 6470.

Lengyelská kultura. Příkopové ohrazení, sídliště. Plošný odkryv. Badatelský výzkum. AMČR: M-202504874.

Lokalizace: WGS-84: 49.1300756N, 16.1863136E

V roce 2025 proběhl ve spolupráci s muzeem Vysočiny Jihlava sondážní výzkum na polykulturní neolitické lokalitě v poloze Mohelno – „Nad Chobotem“, kde byly v minulosti identifikovány porostové příznaky jednoduchého rondelu (Mohelno III), jehož existenci následně potvrdila i geofyzikální prospekce (Bartík et al. 2022). Celkem byly provedeny dvě zjišťovací sondy. Sonda 1 byla koncipována jako 12,5 m dlouhý a 2,5 m široký řez (obr. 11) situovaný v blízkosti severního vstupu do rondelu, tak aby mohly být zdokumentovány profily jak hlavního příkopu rondelu a vnitřního palisádového žlabu, tak příkopového ohrazení, které je pravděpodobně v superpozici s rondelem. Kromě toho byly v ploše sondy zdokumentovány i další dva sídlištní objekty (jeden s deponií kamenných ručních mlýnků) a pět sloupových jam.

Z příkopu rondelu ale i z dalších objektů byla odebrána široká paleta vzorků na C14 datování, geoarcheologické a environmentální analýzy. Dokumentace profilu zásypu rondelu (obr. 12) umožní podrobně popsat tafonomické procesy, které vedly k jeho genezi a srovnat je se situací v rondelích Mohelno I a II (Bartík et al. 2022; 2024). Výplň příkopu rondelu obsahovala minimum starších intruzí, přičemž materiál z jeho špičky lze spolehlivě datovat do nejstarší fáze kultury s moravskou malovanou keramikou (MMK/MÖG Ia; Lengyel I).

Obr. 11. Mohelno. Sonda 1 v průběhu exkavace. Foto J. Bartík.

Fig. 11. Mohelno. Trench 1 during excavation. Photo J. Bartík.

Obr. 12. Mohelno. Pohled na řez rondelem III. Foto J. Bartík.

Fig. 12. Mohelno. View of the rondel III cross-section. Photo by J. Bartík.

Zajímavé nálezové situace přinesla exkavace objektu č. 500 (vnější příkopové ohrazení), na jehož bázi byl objeven poškozený skelet mladého jedince srnce obecného a na rozhraní zá-sypu a podorníčí se podařilo identifikovat na malém prostoru (50 × 50 cm) výraznou koncentraci drobné debitaže převážně z rohovce typu Krumlovský les, která může představovat buďto primární místo výroby štípané industrie, nebo místo kam bylo sekundárně a zřejmě jednorázově deponováno větší množství dílenského odpadu.

Druhá drobná sonda byla situována ve východní části lokality, mimo areál rondelu, a jejím cílem bylo zdokumentovat na řezu profil liniové struktury procházející lokalitou ve směru SZ–JV. Struktura má mísovitý profil, jehož hloubka nepřesahuje 30 cm, a s největší pravděpodobností ji lze interpretovat jako pozůstatky zaniklé úvozové cesty.

Literatura

- AMČR: Záznám M-202504874 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202504874>.
 Bartík, J., Knotek, P., Milo, P., Tencer, T., Škrdla, P., Vokáč, M., Kovárník, J., Lengyel, M., Koláčný, S., Kučová, J. 2022: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 63(1), 134–135.
 Bartík, J., Škrdla, P., Kovárník, J., Adameková, K., Vokáč, M., Knotek, P., Lengyel, M., Milo, P., Tencer, T., Augustinová, K. 2024: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 65(1), 181–182.

Summary

In 2025, a trial excavation was conducted in cooperation with the Museum of Vysočina in Jihlava at the Neolithic site of Mohelno – ‘Nad Chobotem’ (Třebíč District). The investigation aimed at verifying and documenting the simple rondel known as Mohelno III (cf. Bartík et al. 2022) and associated features through a narrow trench excavated near its northern entrance (Fig. 11, 12). The excavation yielded detailed stratigraphic data and a substantial assemblage of samples for radiocarbon dating, geoarchaeological analyses and environmental analyses, and confirmed that the rondel ditch was created during the earliest phase of the Moravian Painted Ware culture (MPWC Ia; Lengyel I).

Jaroslav Bartík, Katarína Adameková, Milan Vokáč, Jaromír Kovárník, David Cibulka, Aleš Hoch, Peter Milo, Tomáš Tencer